

ПОРУШЕННЯ МАЙНОВИХ АВТОРСЬКИХ ПРАВ НА ТВІР МИСТЕЦТВА**INFRINGEMENT OF PROPERTY COPYRIGHT ON A WORK OF ART****Романько А.І., аспірант кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права***Львівський національний університет імені Івана Франка*

Статтю присвячено дослідженню порушень майнових авторських прав на твір мистецтва. Проаналізовано новий Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 2022 року та передбачені останнім види порушень авторських прав. Виокремлено, які види порушень вважатимуться порушеннями саме майнових авторських прав на такий об'єкт як твір мистецтва. Зокрема, це: плагіат; піратство; ввезення на митну територію України без дозволу суб'єктів авторського права примірників творів (у тому числі комп'ютерних програм і баз даних); використання об'єкта авторського права, якщо такі дії не підпадають під передбачені законом випадки вільного використання об'єктів авторського права, з дозволу суб'єкта таких прав, але з порушенням умов, на яких такий дозвіл було надано; зловживання посадовими особами організації колективного управління службовим становищем, що призвело до невиконання або неналежних розподілу і виплати винагороди суб'єкту авторського права; підроблення, зміна чи вилучення інформації про управління правами, зокрема в електронній (цифровій) формі, без дозволу відповідного суб'єкта авторського права; управління веб-сайтом, який шляхом індексації метаданих твору та наданням пошукової системи, дозволяє користувачам цього веб-сайту знаходити та поширювати твір у межах однорангової мережі без дотримання майнових прав суб'єктів авторського права. Встановлено, що стосовно творів мистецтва не можуть бути вчинені такі порушення як: камкординг, кардшейрінг та імпорт, розповсюдження примірників об'єктів авторського права, з яких без дозволу суб'єктів майнових прав на ці об'єкти вилучено чи у яких змінено інформацію про управління правами, зокрема в електронній (цифровій) формі. Досліджено іноземну судову практику щодо вчинення плагіату у сфері мистецтва. Запропоновано класифікацію видів плагіату, які можуть бути вчинені щодо творів мистецтва. Проаналізовано судову практику стосовно випадків піратства твору мистецтва. Визнано доцільним здійснити законодавчі зміни у частині передбаченого списку порушень авторських прав.

Ключові слова: авторське право, майнові авторські права, твір мистецтва, порушення авторських прав, плагіат, піратство, доступ до твору образотворчого мистецтва.

The article is devoted to the study of violations of property copyrights to a work of art. The new Law of Ukraine "On Copyright and Related Rights" dated 2022 and the types of copyright violations provided by the latter law have been analyzed. It has been highlighted which types of violations are considered violations of property copyrights to such an object as a work of art. In particular, these are: plagiarism; piracy; importing copies of works (including computer programs and databases) into the customs territory of Ukraine without the permission of the copyright holders; use of a copyright object, if such actions do not fall under the cases of free use of copyright objects provided by law, with the permission of the subject of such rights, but in violation of the conditions under which such permission was granted; abuse of official position by officials of the collective management organization, which led to non-payment or improper distribution and payment of remuneration to the subject of copyright; forging, changing or removing rights management information, in particular in electronic (digital) form, without the permission of the relevant copyright holder; managing a website that, by indexing the metadata of the work and providing a search engine, allows users of this website to find and distribute the work within a peer-to-peer network without respecting the property rights of the copyright holders. It has been established that the following violations cannot be committed in relation to works of art: camcording, cardsharing and import, distribution of copies of copyright objects, from which information on rights management has been removed or changed without the permission of the subjects of property rights to these objects, in particular in electronic (digital) form. Foreign judicial practice regarding the commission of plagiarism in the field of art has been studied. A classification of the types of plagiarism that can be committed in relation to works of art has been proposed. The judicial practice regarding cases of piracy of a work of art has been analyzed. It is considered expedient to implement legislative changes in the part of the provided list of copyright violations.

Key words: copyright, property copyright, work of art, copyright infringement, plagiarism, piracy, access to a work of fine art.

Постановка проблеми. У 2022 році прийнято новий Закон України «Про авторське право і суміжні права», яким було внесено низку змін до правового регулювання відносин у сфері авторського права, зокрема. Законом надано нове забарвлення таким об'єктам авторських прав у сфері мистецтва як творам архітектури, образотворчого та ужиткового мистецтва. Належне функціонування системи правової охорони об'єктів права інтелектуальної власності є запорукою економічного розвитку держави та стимулом для творчості авторів. Тому, необхідно дослідити, які види порушень авторських прав, передбачені новим законом, поширюються на твори мистецтва, і з'ясувати достатність правового регулювання у контексті вищевказаних об'єктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Звичайно, в українській науковій доктрині неодноразово здійснювалися дослідження теми порушення авторських прав, зокрема, такими вітчизняними вченими як: О. Волощенко, О. Жилінкова, І. Маліновська, А. Силкіна, Л. Тарасенко, О. Харитоновна, Г. Чурпіта, О. Штефан, О. Яворська, І. Якубівський. Однак, комплексного дослідження видів порушень саме майнових авторських прав на твір мистецтва, у тому числі у контексті новоприйнятого Закону України «Про авторське право і суміжні права», станом на сьогодні немає.

Метою статті є аналіз видів порушень авторських прав, які можуть бути вчинені щодо майнових прав інтелектуальної власності на твір мистецтва.

Виклад основного матеріалу. У законодавстві України не виділено окремої групи порушень авторських прав на твір мистецтва, у тому числі майнових прав. Тому, необхідно проаналізувати види порушень авторських прав загалом, і визначити, які з цих видів порушень будуть вважатись порушеннями саме майнових авторських прав і можуть застосовуватися до творів мистецтва.

Список порушень авторських прав передбачений ст. 53 Закону України «Про авторське право і суміжні права» [1]. Вказаний список відкриває таке порушення авторських прав як плагіат. Вважаю, що останній вважатиметься одним із видів порушень майнових авторських прав на твір мистецтва, що слідує із наступного.

Відповідно до зазначеного закону [1], плагіат – це опублікування твору або його частини у незмінному або видозміненому вигляді, включаючи опублікування перекладу іншомовного твору або його частини, під іменем особи, яка не є автором цього твору. Законодавче визначення дозволяє встановити такі ознаки, які утворюють юридичну конструкцію плагіату: 1) неправомірне використання твору; 2) зазначення імені особи, яка не є автором використаного твору. Актуальним для

кваліфікації плагіату є урахування загального принципу використання творів лише за згодою автора (ст. 443 ЦК України [2]), окрім законодавчих випадків правомірного використання твору без такої згоди (ст.ст. 22–28 Закону України «Про авторське право і суміжні права» [1]). Тобто, плагіатом буде використання твору саме без згоди автора. Наведене дозволяє дійти до висновку, що це є порушення не лише особистих немайнових, але й майнових авторських прав. Г.О. Ульянова теж зазначає, що під плагіатом у вузькому значенні розуміються навмисні неправомірні дії з привласнення авторства на чужі об'єкти права інтелектуальної власності, які призводять до порушення особистих немайнових та майнових прав інтелектуальної власності творців, прав та інтересів користувачів об'єктів права інтелектуальної власності та інтересів держави [3, с. 144; 5].

Надалі, залишилось з'ясувати, чи може плагіат вважатись порушенням майнових авторських прав саме на твір мистецтва. Р. Б. Шишка зазначає, що плагіат є навмисним присвоєнням авторства на чужий твір науки чи мистецтва, у тому числі чужих ідей чи винаходів [4; 5]. Із аналізу ЗУ «Про авторське право і суміжні права» [1] та переліку об'єктів, які підпадають під ознаки твору мистецтва, теж сміливо можна дійти до висновку, що плагіат може бути вчинений щодо творів мистецтва.

Цікавою, є іноземна судова практика щодо плагіату у сфері мистецтва. Так, у 2020 році бельгійський художник Крістіан Сільвен звернувся до Пекінського суду з питань інтелектуальної власності із позовом про порушення його авторських прав китайським художником Є Юнціном. Свій позов Сільвен обґрунтував наступним. У 2019 році галерист з Амстердама повідомив його, що китайський художник на ім'я Є Юнцін створює витвір мистецтва, дуже схожий на його власний. Коли Сільвен познайомився з роботами Є Юнціна, він зрозумів, що китайський художник копіював його роботи більше 30 років і виставляв їх під своїм іменем. Іншими словами, вчинив плагіат. Стиль, а також багато символів, характерних для картин Крістіана Сільвена можна знайти у роботах Є Юнціна. Позивач стверджував, що іноді лише кілька деталей відрізняють картини двох художників. Обидва використовують квадратні структури, графіті та деякі помітні символи, такі як: червоні хрести, червоні крапки, гнізда, птахи та пташині клітки, діти та літаки. Розглянувши справу, 24 серпня 2023 року Пекінський суд з питань інтелектуальної власності виніс рішення, яким визнав винним китайського художника у порушенні авторських прав позивача. Суд встановив, що картини Є Юнціна мали ряд ідентичностей та подібностей, які, загалом, становили плагіат, оскільки вони були створені пізніше, ніж картини Сільвена [6].

Можна виділити ще один цікавий та відомий випадок плагіату, який стосується української мистецької спадщини. Так, фінська авіакомпанія Finnair опинилася втягнутою в суперечку після того, як виявила, що дизайн одного з її літаків був плагіатом. З'ясувалося, що малюнок тканини, наданий фінським ритейлером Marimekko в рамках партнерства з Finnair, був скопійований із картини української художниці Марії Приймаченко. Твір мистецтва, відомий своїми яскравими кольорами та складними народними мотивами, був помітний у рекламних матеріалах Finnair та бортовому журналі. Подібність між візерунком Marimekko 2007 року та картиною 1963 року української народної художниці Марії Примаченко була різною ідентичністю, що призвело до звинувачень у порушенні авторських прав. І Marimekko, і залучений дизайнер Крістіна Ізола визнали плагіат і висловили свої вибачення за порушення. У результаті Finnair вирішила перефарбувати літак, підкресливши важливість дотримання прав інтелектуальної власності в арт-індустрії [7].

Аналізуючи різні випадки плагіату, пропонуємо виділити такі його види залежно від обсягу вчинення: 1) Повне

копіювання. Вчиняється, коли порушник копіює повністю або домінуючу частину твору мистецтва іншого автора, і виставляє його під своїм іменем. 2) Калькування. Вчиняється, коли копіювання передбачає певний ряд модифікацій, які у цілому не роблять твір мистецтва порушника новим чи оригінальним. Наприклад, змінюються лише кольори чи фон твору образотворчого мистецтва, або модифікується один елемент скульптури.

Наступними у законодавчому списку порушень особистих немайнових та/або майнових авторських прав є: використання об'єкта авторського права, якщо такі дії не підпадають під передбачені цим Законом випадки вільного використання об'єктів авторського права, без дозволу суб'єкта таких прав, у тому числі: піратство – відтворення, ввезення на митну територію України, вивезення з митної території України і розповсюдження піратських примірників творів (у тому числі комп'ютерних програм і баз даних), а також Інтернет-піратство, тобто незаконне використання об'єктів авторського права із застосуванням мережі Інтернет; ввезення на митну територію України без дозволу суб'єктів авторського права та/або суб'єктів суміжних прав примірників творів (у тому числі комп'ютерних програм і баз даних), фонограм, відеограм, записів передач організації мовлення; камкординг (п. 2 ч. 2 ст. 53 ЗУ «Про авторське право і суміжні права» [1]).

Використовуючи метод виключення, вважаю, що із наведених порушень до творів мистецтва не може застосовуватись лише камкординг, оскільки останній стосується аудіовізуального твору як складеного твору у цілому.

Щодо решти, то як піратство, так і ввезення на митну територію України без дозволу суб'єктів авторського права примірників творів є незаконним використанням твору без згоди уповноваженого на те суб'єкта. Тобто, такі порушення є порушеннями саме майнових авторських прав. Разом із тим, вони можуть бути вчинені щодо творів мистецтва. Підробки у сфері мистецтва не є відкриттям ні в Україні, ні у світі. Ця тема є висвітленою і у художній літературі, і у світовому кіно. На жаль, в Україні у зв'язку з нерозвиненістю та закритістю арт-ринку питання підробок творів мистецтва замовчується, а судові процеси з приводу шахрайства нечесті. Судова практика щодо питання піратства творів мистецтва в Україні формується, однак можна виділити кілька цікавих прикладів, які, у тому числі, набули не аби-якого розголосу.

Так, у справі за № 569/12278/16-ц [8, 9, 10] представники відомої української художниці Євгенії Гапчинської звернулися до суду із позовом про стягнення компенсації за порушення авторського права на твір образотворчого мистецтва у зв'язку із наступним. У 2016 році в одному із випусків журналу «Українська вишиванка» було опубліковано схему для вишивки, зображення якої було зроблено на основі картини згаданої авторки «Хлібчик з салом». Відповідачами у справі стали: ФОП – видавець журналу, ФОП – постачальник, Українське державне підприємство поштового зв'язку «Укрпошта», у відділеннях якої продавали зазначений випуск журналу «Українська вишиванка».

Суд першої інстанції у задоволенні позову відмовив, посилаючись на наступне та керуючись такими чинними на той момент нормами законодавства [8]. Відповідно до ст. 444 ЦК України твір може бути вільно, без згоди автора та інших осіб, та безоплатно використаний будь-якою особою: як цитата з правомірно опублікованого твору або як ілюстрація у виданнях, радіо – і телепередачах, фонограмах та відеограмах, призначених для навчання, за умови дотримання звичаїв, зазначення джерела запозичення та імені автора, якщо воно вказане в такому джерелі, та в обсязі, виправданому поставленою метою; для відтворення у судовому та адміністративному провадженні в обсязі, виправданому цією метою; в інших випадках, передбачених законом. Особа, яка

використовує твір, зобов'язана зазначити ім'я автора твору та джерело запозичення. Також, відповідно до п. 10 ч. 1 ст. 21 та п. 1 ст. 23 Закону України «Про авторське право і суміжні права» без згоди автора (чи іншої особи, яка має авторське право), але є обов'язковим зазначенням імені автора і джерела запозичення допускається відтворення уривків з опублікованих письмових творів, аудіовізуальних творів, як ілюстрацій для навчання за умови, що обсяг такого відтворення відповідає зазначеній меті. Суд першої інстанції звернув увагу на те, що у даній ситуації на сторінках 30–33 видання «Українська вишиванка» було розміщено вишивку технікою «косий хрест», із зазначенням, що твір призначений для навчання вишивальниць. Таким чином, суд доходить до висновку, що відповідачами не порушені авторські права, оскільки ілюстрація у журналі «Українська вишиванка» використана виключно з метою навчання вишиванню, і у журналі зазначено ім'я автора твору та джерело запозичення.

Суд апеляційної інстанції, не погодившись із вказаним рішенням, останнє скасував і позов задовольнив, виходячи із наступного чинного на момент винесення рішення законодавства та таких обставин справи [9]. Відповідно до ст. ст. 435, 437 ЦК України, ст. 11 Закону України «Про авторське право і суміжні права» первинним суб'єктом авторського права є автор твору. Авторське право виникає з моменту створення твору. Автору твору належать особисті немайнові права, а також майнові права, визначені ст. 440 ЦК України та ст. 15 Закону України «Про авторське право і суміжні права», зокрема виключне право дозволити використання твору та виключне право на дозвіл або заборону використання твору іншими особами. Статтею 445 ЦК України передбачено право автора на плату за використання його твору, якщо інше не встановлено ЦК України та іншим законом. Згідно з ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права», контрафактний примірник твору – примірник твору, опублікований і (або) розповсюджений з порушенням авторського права і (або) суміжних прав. Відповідно до п. б ч. 1 ст. 50 Закону України «Про авторське право і суміжні права» порушенням авторського права і (або) суміжних прав, що дає підстави для судового захисту, є піратство у сфері авторського права і (або) суміжних прав – опублікування, відтворення, ввезення на митну територію України, вивезення з митної території України і розповсюдження контрафактних примірників творів (у тому числі комп'ютерних програм і баз даних), фонограм, відеограм і програм організацій мовлення. Суд апеляційної інстанції доходить до висновку, що у даному випадку відбулося використання твору шляхом його зміни на схему для вишивки. Тобто, мала місце переробка твору без згоди автора. Таке використання твору не може підпадати під випадки вільного використання об'єктів авторського права із навчальною метою, і це є порушенням майнових прав автора.

Верховний Суд за касаційною скаргою відповідачів рішенням суду апеляційної інстанції залишив без змін [10].

Абсолютно погоджуючись із вищенаведеними рішеннями судів вищих інстанцій, вважаю за необхідне додати, що схема вишивки, перероблена із картини Євгенії Гапчинської «Хлібчик з салом», не може розглядатись як цитата з метою навчання у контексті вільного використання творів. Як чинний на той момент Закон України «Про авторське право і суміжні права» у редакції від 26.04.2017 р. (абз. 59 ст. 1) [11], так і теперішній закон (п. 64 ст. 1) [1], визначають, що цитатою є, зокрема, фрагмент (уривок) з правомірно оприлюдненого твору, який використовується іншою особою з метою зробити зрозумілими власні твердження або для посилання на вираження іншої особи в незмінному (автентичному) вигляді. По-перше, вказана картина була використана повністю, а не лише фрагмент. По-друге, використання відбулось шляхом переробки у схему для вишивання, а не у первин-

ному (автентичному) вигляді. Разом із тим, відповідно до тодішньої редакції Закону України «Про авторське право і суміжні права» [11], контрафактним примірником твору є примірник твору, відтворений, опублікований і (або) розповсюджуваний з порушенням авторського права, а відтворенням є виготовлення одного або більше примірників твору, в будь-якій матеріальній формі, а також їх запис для тимчасового чи постійного зберігання в електронній (у тому числі цифровій), оптичній або іншій формі, яку може зчитувати комп'ютер (ст. 1). Тому, суди вищих інстанцій правильно оцінили, що у цьому випадку було вчинене піратство, а перероблена із картини авторки без її згоди та розповсюджена у випуску журналу схема для вишивання вважається контрафактним примірником вказаної картини.

Чинним Законом України «Про авторське право і суміжні права» [1] вживається термін піратський, а не контрафактний примірник. Згідно із п. 37 ст. 1 вказаного закону, піратський примірник твору – примірник відповідного твору, відтворений та/або розповсюджений з порушенням авторського права. Водночас, відповідно до п. 14 ст. 1 закону відтворенням твору є пряме чи опосередковане виготовлення однієї або більше копій об'єкта авторського права (або його частини) будь-яким способом та у будь-якій формі, у тому числі для тимчасового чи постійного зберігання в електронній (цифровій), оптичній або іншій формі, яку може зчитувати комп'ютер, а також створення тривимірного твору з двовимірного і навпаки та створення тривимірного твору на основі набору інструкцій, який зчитується комп'ютером для виготовлення тривимірного твору. Проаналізувавши вищевказану справу відповідно до норм чинного законодавства теж можна дійти до висновку, що схема для вишивання, яка була створена у такій формі шляхом повного відтворення картини автора без його згоди, вважатиметься піратським примірником вказаного твору образотворчого мистецтва. Водночас, відтворення та розповсюдження такої схеми для вишивання у випуску журналу є піратством.

Схожою є судова справа за № 369/10917/17 [12, 13]. У вказаній справі суд апеляційної інстанції теж дійшов до висновку, що зображення картин автора, без його згоди, у вигляді обкладинок для блокнотів, і розповсюдження останніх із комерційною метою вважається піратством.

Також, подібною є справа за № 127/19930/23 [14, 15], у якій суди першої та апеляційної інстанцій дійшли до висновків, що відтворення твору образотворчого мистецтва у дизайні товару, інтерактивний доступ та розповсюдження якого здійснюється в мережі Інтернет вважається Інтернет-піратством.

Ще одним порушенням у списку ст. 53 ЗУ «Про авторське право і суміжні права» (п. 3 ч. 2 ст. 53 [1]) є використання об'єкта авторського права, якщо такі дії не підпадають під передбачені цим Законом випадки вільного використання об'єктів авторського права, з дозволу суб'єкта таких прав, але з порушенням умов, на яких такий дозвіл було надано (перевищення передбаченого договором тиражу, використання об'єкта способом, не передбаченим договором, порушення умов публічної ліцензії тощо). На перший погляд, видається, що таке порушення (хоч таке і є порушенням майнових авторських прав) не можна застосувати до творів мистецтва. Хоч і у світі та в Україні можна зустріти тиражне мистецтво, наприклад гравюру, однак такі у будь-якому разі виконуються автором і мають назву дублета, повторення чи авторської копії. Уявити реальну ситуацію, при якій оригінал твору мистецтва надається іншій особі для тиражу, складно, а то й неможливо. На відміну від інших об'єктів авторського права, зокрема, творів науки, літератури, твір мистецтва існує в одному екземплярі, є єдиним та унікальним у своєму роді. Будь-яке його тиражування, копіювання, використання шляхом нанесення на різні

матеріальні предмети є способами використання твору. Тому, будь-які копії твору (не авторські) не складають самі по собі художньої цінності, вони є лише копією. Разом із тим, можна уявити ситуацію, при якій автор, наприклад, картини за ліцензійним договором передає такий об'єкт у цілях переробки його на малюнок для вишивки хрестиком, який буде публікуватись у журналах. Цілком ймовірно, що ліцензіат вийде за умови договору і переробить малюнок картини на емблеми для одягу. Таким чином, доходжу до висновку, що порушення, передбачене п. 3 ч. 2 ст. 53 ЗУ «Про авторське право і суміжні права» [1], може бути порушенням майнових авторських прав на твір мистецтва.

Наступне порушення, передбачене у п. 5 ч. 2 ст. 53 ЗУ «Про авторське право і суміжні права» [1], є кардшейрінг. Вважаю, що таке не може бути вчинене до мистецьких творів, оскільки застосовується до програм організації мовлення.

Ще однією групою порушень авторських прав є: зловживання посадовими особами організації колективного управління службовим становищем, що призвело до невиконання або неналежних розподілу і виплати винагороди суб'єкту авторського права; підроблення, зміна чи вилучення інформації про управління правами (інформації, що ідентифікує об'єкт авторського права і автора чи іншу особу, яка має на цей об'єкт авторське право, або інформації про умови використання об'єкта авторського права, або будь-які цифри чи коди, у яких представлена така інформація, коли будь-який із цих елементів інформації прикладений до копії об'єкта авторського права або вміщений у нього чи з'являється у зв'язку з його повідомленням до загального відома), зокрема в електронній (цифровій) формі, без дозволу відповідного суб'єкта авторського права (п. п. 4, 6 ч. 2 ст. 53 ЗУ «Про авторське право і суміжні права» [1]).

Відомо, що організації колективного управління від свого імені та в інтересах правовласників здійснюють, зокрема, таку функцію: укладають із користувачами договори про надання дозволу на використання об'єктів авторського права і (або) суміжних прав та договори про виплату винагороди (відраховань) за використання об'єктів авторського права і (або) суміжних прав (п. 1 ч. 1 ст. 12 Закону України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» [16]). Будь-якої інформації, що такі відносини не можуть виникнути щодо творів мистецтва, із вказаного закону не випливає. Окрім того, стосовно права слідування щодо творів образотворчого мистецтва виникає обов'язкове колективне управління (п. 1 ч. 6 ст. 12 ЗУ «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» [16]).

Таким чином, із наведеного слідує, що вищевказані правопорушення у сфері колективного управління майновими авторськими правами можуть бути одними із видів порушень авторських майнових прав на твори мистецтва.

Наступне порушення авторських майнових прав, передбачене п. 7 ч. 2 ст. 53 ЗУ «Про авторське право і суміжні права» [1], а саме: імпорт, розповсюдження примірників об'єктів авторського права, з яких без дозволу суб'єктів майнових прав на ці об'єкти вилучено чи у яких змінено інформацію про управління правами, зокрема в електронній (цифровій) формі, на мою думку, не може бути вчинене щодо творів мистецтва. Це вбачається із вищевказаного, так як мистецькі твори в основному існують в одному оригінальному примірнику і їх копії вже не мають такої цінності, а тиражне мистецтво теж передбачає виготовлення дублетів (оригінальних авторських копій), а не примірників творів, виготовлених іншими особами.

Зрештою, останнє порушення, передбачене у ч. 2 ст. 53 останнього закону [1] і викладене у п. 8, також може бути вчинене щодо творів мистецтва. Згідно

з п. 8 ч. 2 ст. 53 ЗУ «Про авторське право і суміжні права», порушенням майнових авторських прав, зокрема, є управління веб-сайтом, який шляхом індексації метаданих твору та наданням пошукової системи, дозволяє користувачам цього веб-сайту знаходити та поширювати твір у межах однорангової мережі без дотримання майнових прав суб'єктів авторського права. Будь-який твір мистецтва може бути завантажений у мережу Інтернет за певних умов використання. Тому, щодо останнього може бути вчинене таке правопорушення.

Проаналізувавши передбачені чинним законодавством види порушень майнових авторських прав, які можуть бути вчинені щодо творів мистецтва, постає питання, чи достатнє таке правове регулювання.

Новим Законом України «Про авторське право і суміжні права» у ст. 10 [1] для авторів твору образотворчого мистецтва передбачені особливі права. Відповідно до ч. 2 вказаної статті, якщо власник матеріального об'єкта, в якому втілено оригінал твору образотворчого мистецтва, має намір зруйнувати цей об'єкт, автор має право попередньо викупити такий твір за ціну, що не перевищує вартості матеріалів, витрачених на його створення. Також, із вказаної частини статті вбачається, що автор твору образотворчого мистецтва має право зробити копію твору у разі, якщо власник матеріального об'єкта, в якому втілено оригінал твору образотворчого мистецтва, має намір його зруйнувати і збереження такого об'єкта є неможливим. Окрім того, із ч. 3 такої статті слідує, що автор має право вимагати від власника матеріального об'єкта, в якому втілено оригінал твору образотворчого мистецтва, доступ до свого твору з метою його відтворення (фотографування, виготовлення примірників твору, переробок тощо), за умови що це не порушує законні права та інтереси власника цього об'єкта.

Законом України «Про авторське право і суміжні права» [1] не віднесено такі права авторів творів образотворчого мистецтва ні до особистих немайнових, ні до майнових авторських прав. Однак, такі права закріплені, і щонайгірше їх порушення не несе жодних наслідків для правопорушника, як слідує із норм закону [1].

Тому, виходячи із викладеного, вважаю, що перелік порушень авторських прав повинен бути доповнений такими видами порушень прав авторів творів образотворчого мистецтва: руйнування оригіналу твору образотворчого мистецтва без попереднього пропонування його авторові твору за ціну, що не перевищує вартості матеріалів, витрачених на його створення; руйнування оригіналу твору образотворчого мистецтва, якщо збереження об'єкта, в якому втілено оригінал твору, є неможливим, без дозволу авторові зробити копію твору у відповідній формі; незабезпечення автору такого твору доступу до його оригіналу з метою його відтворення. Така необхідність доповнення переліку зумовлена тим, що передбачення виду порушення права тягне за собою можливість обрання та застосування особою, право якої порушене, певного способу захисту. Однак, коли право закріплене, але закон не передбачає жодних правових наслідків його порушення, праволоділець не має жодних гарантій його захисту.

Висновки. Підсумовуючи усе вищевикладене, доходжу до висновків, що порушеннями авторських майнових прав на твір мистецтва можуть вважатися усі, які передбачені ч. 2 ст. 53 ЗУ «Про авторське право і суміжні права» [1], окрім: камкордингу, кардшейрінгу та імпорту, розповсюдження примірників об'єктів авторського права, з яких без дозволу суб'єктів майнових прав на ці об'єкти вилучено чи у яких змінено інформацію про управління правами, зокрема в електронній (цифровій) формі. Вбачається необхідність доповнення переліку порушень авторських прав видом порушення, який стосується конкретно твору образотворчого мистецтва.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX : станом на 15.04.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (дата звернення: 24.06.2024 р.).
2. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV : станом на 27.04.2024р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 24.06.2024 р.)
3. Ульянова Г. О. Методологічні проблеми цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності від плагіату: дис. ... докт. юрид. наук. Одеса: НУ «ОЮА», 2015. 433 с.
4. Шишка Р. Б. Плагіат та його прояви і небезпеки. *Часопис Київського університету права*. 2014. Вип. 4. С. 170–175.
5. Якубівський І.Є. Академічний плагіат як вид порушення академічної доброчесності. Нове українське право. Київ: Науково-дослідний інститут правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії правових наук України. 2023. Вип. 4. С. 127–134. URL: <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/522/473> (дата звернення: 24.06.2024 р.).
6. Laura Batzella. Silvain wins a copyright dispute against Ye Yongqing. 2023. HFG. LAW & INTELLECTUAL PROPERTY. URL: https://www.hfgip.com/news/silvain-wins-copyright-dispute-against-ye-yongqing?utm_source=mondaq&utm_medium=syndication&utm_content=articleoriginal&utm_campaign=article (дата звернення: 24.06.2024 р.).
7. Madeline Shields. Plagiarism in Art Cases and How to Avoid It. Fixgerald. 2022. URL: <https://fixgerald.com/blog/plagiarism-in-art> (дата звернення: 24.06.2024 р.).
8. Рішення від 11.08.2017 року. Справа № 569/12278/16-ц. Рівненський міський суд Рівненської області. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/68369277> (дата звернення: 24.06.2024 р.).
9. Рішення від 29.11.2017 року. Справа № 569/12278/16-ц. Апеляційний суд Рівненської області. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/70569535> (дата звернення: 24.06.2024 р.).
10. Постанова від 17.06.2020 року. Справа № 569/12278/16-ц. Верховний Суд у складі Касаційного цивільного суду. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90168860> (дата звернення: 24.06.2024 р.).
11. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23.12.1993 № 3792-XII : станом на 26.04.2017р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12/ed20170426#Text> (дата звернення: 24.06.2024 р.).
12. Рішення від 27.06.2018 року. Справа № 369/10917/17. Києво-Святошинський районний суд Київської області. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/75437915> (дата звернення: 24.06.2024 р.).
13. Постанова від 16.11.2018 року. Справа № 369/10917/17. Київський апеляційний суд. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/77909202> (дата звернення: 24.06.2024 р.).
14. Рішення від 07.11.2023 року. Справа № 127/19930/23. Вінницький міський суд Вінницької області. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114860169> (дата звернення: 24.06.2024 р.).
15. Постанова від 28.02.2024 року. Справа № 127/19930/23. Вінницький апеляційний суд. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117409217> (дата звернення: 24.06.2024 р.).
16. Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав: Закон України від 15.05.2018 № 2415-VIII : станом на 15.04.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19#Text> (дата звернення: 24.06.2024 р.).